

Waldorfská škola: Miesto, kde sa rozvíja duch, duša i telo

Zuzana Gránska

Alternatívna waldorfská pedagogika prináša so sebou nádej, že vzdelávanie detí je možné meniť a chce ho vidieť inak, ako je zaužívané. Chce nechať deti deťmi a umožniť im vyrastať v ľuďoch a nie stroje. Tieto školy, rovnako ako väčšina alternatívnych škôl, sú typické veľmi aktívnymi rodičmi, ktorí sa zapájajú do chodu školy a radi so školami spolupracujú pri rozvoji svojich detí.

Učiteľka na Standfordskej univerzite Denis Pope tvrdí, že : „*Základné potreby pri rozvoji dieťaťa sú rovnaké po celé roky. Potrebujú starostlivosť rodičov, potrebujú fyzickú starostlivosť o svoje telo a tiež byť mentálne zdravé a mať dostatok spánku. Proste úplný základ. Naše sústredenie sa však obrátilo viac na testovanie, ich súťaživosť, výsledky a tlačenie ich do spôsobov, ktoré môžu byť pre nich skutočne negatívne.*“ Oreen Zee, otec detí vo waldorfskej škole si tiež myslí, že kladíme priveľký dôraz na známky, no úspech v živote je závislý na mnohých iných veciach. Deti by mali byť deťmi a myslieť ako deti, aby vyrástli v zdravých dospelých. Všetkým týmto negatívam doby sa waldorfské školy snažia vyhnúť.

Kde sa vzali waldorfské školy

Waldorfská pedagogika vychádza z učenia rakúskeho vedca a filozofa Rudolfa Steinera (1861 – 1925). Je zameraná predovšetkým na **vývoj celého človeka a rozvoj jeho samostatného myslenia, estetického cítenia a vedomého morálneho postoja.** Podľa jeho filozofie (antroposofie) sú ľudské bytosti trojité stvorenia pozostávajúce z **ducha, duše a tela**, ktorých schopnosti sa vyvíjajú v troch vývojových štádiách na ceste k dospelosti: skoré detstvo, stredné detstvo a dospievanie. Po založení waldorfskej školy Steiner organizoval prednáškové cykly aj pre učiteľov a zdokonaľoval pedagogiku vychádzajúcu z antroposofie pre školskú prax. Jeho metóda pedagogiky by mala **umožňovať lepšie pochopenie vývoja človeka v detstve a v mladosti.** Zastáva názor, že človek sa nevyvíja len podľa geneticky determinovaného plánu a je potrebné k nemu pristupovať individuálnejšie.

Čím sú typické waldorfské školy

Vo vyučovaní škola kladie dôraz na rozvoj rozumu, citu a vôle v rovnakej miere. Preto sú súčasťou vyučovania rovnocenné praktické, intelektuálne i umelecké úlohy.

Vďaka kreatívnym a praktickým ručným prácam podporujú učenie. Deti sú zasvätené do učenia pomocou hudby, obrazového umenia, tanca, vyšívania, štrikovania, práce s drevom, písania a mýtov. Klasická mytológia, kultúrne zvyky, rozprávky a náboženské obrázky od Budhu až po anjelov sú bežnou súčasťou waldorfských škôl.

Waldorfská škola má rámcové plány, vychádzajúce z antroposofického centrálneho postavenia človeka a jeho vývojových stupňov. **Dôležité nie je kvantum vedomostí, ale vzťahy medzi predmetmi a ich obsahmi.**

Výrazný je svojou odlišnosťou aj dizajn a prostredie týchto škôl. Školy sú situované, ak je to možné v čo najviac prírodnom prostredí s veľkou vonkajšou hernou plochou. Vo vnútri sú triedy i chodby navrhované akoby ste sa nachádzali vo sne. Steny sú vymaľované vrstvenou svetlou maľbou, prírodnými materiálmi ako drevo, korok, látky v prírodných odtieňoch. Z prírodných materiálov býva aj veľká časť pomôcok. Všade cítiť prírodu.

Ako vyzerá vyučovanie

Deti sedia v laviciach čelom k tabuli. **Spolu by mali sedieť deti s rovnakým temperamentom** (cholerické, flegmatické, sangvinické, melancholické), aby mohol učiteľ pristupovať k jednotlivým skupinám čo najindividuálnejšie.

Charakteristické je pre vyučovanie **spájanie vyučovacích hodín do epoch**. Epocha je podľa Steinera pevne vymedzená vyučovacia jednotka s určitým obsahom, ktorá umožňuje sústredenie na jednu vec tak dlho, ako je to potrebné s ohľadom na vývojové štádium, v ktorom sa práve deti nachádzajú. Takto bývajú spojené aj 2-3 hodiny.

Keďže škola deti učí, že podstata sveta je duchovná, deň v škole začína akýmsi meditovaním, pomalým cvičením pripomínajúcemu jogu a na záver odriekaním Steinerových textov. Texty sú odriekané postupne celou triedou akoby hrali divadlo.

Niektorým ľuďom práve táto ezoterickosť prekáža. Majú problém s tým, že antropozofia je prítomná v každom vyučovacom predmete a obsah výučby či výchovné postupy pedagógov sa im zdajú priveľmi ezoterické.

Waldorfská pedagogika napríklad odmieta sledovanie televízie, dvd s rozprávkami a eliminuje používanie počítačov.

Výsledky žiakov v testovaní

Rovnako ako aj v ostatných školách, podliehajú i žiaci waldorfských škôl povinným testovaniam. Testovanie 9 za rok 2013 ukázalo, že napr. deti z Waldorfskej školy v Bratislave sú akademicky pripravené dobre a dosahujú štatisticky lepšie výsledky ako je národný či bratislavský priemer. V matematike dosiahli výsledky žiakov 74,7 percenta pri národnom priemere 60,1 percenta. V slovenskom jazyku to bolo 77,6 percenta pri národnom priemere 67,5 percenta.

Ak by sme porovnali výsledky škôl iba v bratislavskom kraji, tak zo 65 škôl bola waldorfská škola na 5. mieste.

Je táto škola pre moje dieťa?

Na túto otázku si budete musieť odpovedať sami, nakoľko musíte vziať do úvahy vaše ciele, výchovu, povahu dieťaťa. Mnoho rodičov je po prvej návšteve unesených tým, čo všetko v škole nájdú- pradávne umenie, výrazné prepojenie vyučovania s prírodou, obmedzenie technológií, množstvo času stráveného vonku, učenie pomocou rúk... Ak je napríklad vaše dieťa hudobne nadané, duchovne založené, mnoho času je tu venovanému práve rytmike, hre na hudobné nástroje a spritualite celkovo. V tomto smere by tu určite mohlo nájsť uspokojenie.

Na druhej strane, ak hľadáte pokrokovú školu s najnovším technologickým vybavením, extra hodinami IT, ktorá pripravuje deti na uponáhľaný materiálny život v tejto spoločnosti, viac racionality, waldorfská škola nebude pre vás to pravé.

Rovnako by ste mali prehodnotiť váš záujem o tento typ školy, ak striktne trváte na tradičnom prístupe k čítaniu, písaniu a počítaniu. Určite by vám to nesedelo, ak máte predstavu, že vaše dieťa nesmie zaostať a musí vedieť všetky základy počas prvých piatich rokov školy.

Čo hovoria zástancovia waldorfských škôl:

1) Obmedzenie prístupu k TV alebo počítačovým hrám stimuluje detskú zvedavosť.

Títo obhajcovia tvrdia, že deti si namiesto týchto činností budujú zvyk čítania a písania vo svojom voľnom čase.

2) Deti sú brané ako individuality a kurikulum je pripravené pre ich jedinečný štýl učenia.

Študentov odrádza súťaživosť a tu sú voľní učiť sa, ako im to vyhovuje.

3) Deti sa učia zmyslu tímovej práce a komunity.

Práca na spoločných umeleckých dielach a divadelných projektoch im pomáha učiť sa spolupráci v skorom veku.

4) Čakanie s vyučovaním čítania a matematiky do vyšších ročníkov sprevádzajú dlhodobé výsledky.

Vývoj mozgu je u každého dieťaťa iný. Waldorfský prístup pomáha študentom mať potešenie z učenia aj pokiaľ ich schopnosť učiť sa dosiahne vhodný stupeň vývoja. Čítanie a tiež počítanie je tu iné ako v tradičných školách. Čísla, matematické symboly, písmená sa deťom v prvom ročníku predstavujú pomocou príbehov a sú tak pre deti menej abstraktné.

Čo hovoria odporcovia waldorfských škôl:

1) Nedostatočný prístup k technológiám deti zavádza. Neumožňovanie deťom vo vysoko pretechnizovanom svete spoznať tieto technológie im dáva do budúcnosti voči iným deťom nevýhodu.

2) Privel'a kopírovania v triede. Namiesto používania učebníc, študenti píšu a kreslia, čo sa cez deň naučili. Pokiaľ deti musia každý deň prepisovať učivo, odrádza ich to od učenia.

3) Nedostatočné testovanie stavia študentov do nevýhodnej pozície, kedy progres študentov je sťažený a ťažko merateľný.

4) Waldorfské školy majú náboženské prepojenie, ktoré nie je úplne uznávané. Hoci antroposofia nie je na školách vyučovaná, kritici ju radia medzi náboženstvá.

Waldorfské školy na Slovensku s hodnoteniami (skúsenosťami) rodičov

Materské školy

- 1) Materská škola HVIEZDIČKY, Bratislava
- 2) Klub JABLONKA, Bratislava
- 3) Opatrovateľské centrum ĽALIA, Prievidza
- 5) Materská škola SEDMOKRÁSKA, Zvolen

Základné školy

- 1) Súkromná základná škola waldorfská, Bratislava
- 2) Súkromná ZŠ waldorfská alokované pracovisko Košice, Košice